

K DEJINÁM A POJMU SLOVENSKÁ LITERÁRNOVEDNÁ BOHEMISTIKA

MILOŠ TOMČÍK

Slovenská literárnovedná bohemistika – a opačne to platí i o českej slovakistike – má špecifické a neopakovateľné miesto v literárnej vede. Jej vzťah k českej literatúre je totiž iný, než je vzťah k tejto slovesnej kultúre zo strany nemeckých, ruských, francúzskych, anglických alebo iných zahraničných bádateľov. Vyplyva to z vlastností česko-slovenského literárneho spoločenstva, ktoré prešlo od stredoveku až po súčasnosť mnohými jazykovými (vývin od používania češtiny ako literárneho jazyka na Slovensku až po kodifikáciu spisovnej slovenčiny roku 1843), duchovnými, estetickými a kultúrno-spoločenskými premenami. V tomto dejinnom procese sa prehlbovala národná identita slovenskej a českej literatúry. Na základe ich vzájomnej otvorenosti voči sebe (v nejednom prípade i polemickej) sa uplatňovali medzi nimi i prvky integračných a komplementárnych funkcií.

Na podobných princípoch sa rozvíjala v predobrodenskom období, vo vrcholných fázach českého a slovenského národného hnutia v polovici 19. storočia i česká a slovenská literárna história s celým súborom sprievodných humanitnovedných disciplín: filozofiou, jazykovedou, etnografiou, estetikou, historiografiou atď. V oboch jej častiach intenzívne pôsobil určitý druh dvojpolárnosti a zároveň integrity, čo nám umožňuje konštatovať, že zárodočné prvky českej slovakistiky a slovenskej bohemistiky sa virtuálne prejavovali už v predromantickom a romantickom období oboch našich slovesných kultúr. Pri konštatovaní tejto premisy sa možno opierať o dielo J. Dobrovského, B. Tablica, J. Kollára, no najmä o široko koncipovanú prácu Pavla Jozefa Šafárika *Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten* (1826), ktorá vznikala súbežne s Jungmannovou *Historiou literatury české* (1. vydanie 1825, druhé rozšírené 1849) a ktorá poňatím štruktúry slovanských literatúr mohla priviesť J. M. Hurbana k myšlienke predstaviť vývin slovenskej literatúry v samostatnej práci *Slovensko a jeho život literárny* (1846) už ako svojbytný jazykovo-estetický celok.

Názorným svedectvom o potencionálnej existencii dvojakej optiky v recepcii jedného literárneho diela bol v obrodenskom období rozdielny postoj k Máchovmu *Máju* v českom a slovenskom kultúrnom prostredí. Ak J. K. Chmelenský v *Časopise Českého muzea* (1836) v podstate odmietol túto vynikajúcu básnickú skladbu ako údajne neadekvátnu vtedajším potrebám

českej literatúry, Karol Kuzmány ju v Hronke (1836) prijal pozitívne, vidiac v nej príslub oslobodzovania poézie spod utilitárnych funkcií a tým aj otvárania cesty k romantickej poetike v českej slovesnej tvorbe. Kuzmányho polemika s J. K. Chmelenským zostala trvalo zakódovaná v dejinách slovenskej literárnej kritiky. Stala sa jej návratovou témou. Máchovská problematika sa mimovoľne vynorovala vždy, keď bolo treba obhajovať právo básnika na slobodný, individuálny umelecký prejav, na jeho mnohovýznamovosť a na jeho inovačné tvárne prostriedky. Z toho zároveň vyplýva, že všetky slovenské úsilia o novú interpretáciu Máchovej básnickej skladby *Máj* legitimovali význam slovenskej bohemistiky a prispievali k jej pojmoslovnej kryštalizácii.

Kladné stránky implicitnej prítomnosti v paralelnom výskume dejín českej a slovenskej literatúry stelesňoval na konci 19. a v prvej polovici 20. storočia Jaroslav Vlček. Štefan Krčméry to ocenil veľmi presne, keď konštatoval: "Na Vlčkovom diele čas mnoho nezmenil, a bezpečne cítiť, že ani nezmení. My, Slováci, pripomenieme si pritom, že to, čo dal tento veľký učenec vede českej, dal drier ešte vede slovenskej."¹ Krčméry mal na mysli skutočnosť, že Jaroslav Vlček spracoval skôr syntézu slovenského literárneho diania (v česky vydanej knihe *Literatura na Slovensku*, 1881; potom v dvojzväzkovom diele *Dejiny literatúry slovenskej*, 1889-1890) než panoramatické *Dějiny české literatury* (medzi rokmi 1893-1921). Bol teda dvojdomým literárnym historikom, čo utváralo priaznivé podmienky pre plodnú interakciu medzi českou a slovenskou kultúrou.²

Tým väčšmi, že Jaroslav Vlček pôsobil medzi rokmi 1898 až 1930 na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe najprv ako docent a od roku 1907 ako riadny profesor dejín českej a slovenskej literatúry. Pre slovenskú kultúru to malo veľký význam. V čase, keď na Slovensku neexistovalo školstvo so slovenským vyučovacím jazykom a nebolo vôbec nádeje na založenie univerzity, Jaroslav Vlček inštitucionalizoval svojou pedagogickou a odbornou činnosťou slovenskú literárnu históriu na pražskej filozofickej fakulte. Pripravoval na nej mladé generácie adeptov literárnej vedy na výskum dejín českej i slovenskej literatúry, čo prinieslo plodné výsledky najmä po vzniku Československej republiky roku 1918.

Jaroslav Vlček fungoval v prvom povelovom desaťročí českej a slovenskej kultúry ešte výraznejšie dvojdomým spôsobom, než to bolo na rozhraní 19. a 20. storočia. Pôsobil totiž organizačne (ako prednosta odboru pre stredné školy na Ministerstve školstva a osvetu) a pedagogicky v Prahe a zároveň

¹ *Slovenské pohľady* 1930, č. 2, s. 124.

² Pozri zmysel jeho *Listov z Čiech v Orle a Slovenských pohľadoch*.

sa stal spolu s Jozefom Škultétym správcom Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine.

Hoci Jaroslav Vlček neprednášal na Filozofickej fakulte Komenského univerzity v Bratislave, jeho literárnohistorická koncepcia mala tam vo viacerých individuálnych modifikáciách svoje nepriame zastúpenie. Bolo to tak najmä v dvadsiatych rokoch, keď sa profesorom dejín slovenskej literatúry v Slovanskom seminári stal Jozef Škultéty a profesormi dejín slovenskej a českej literatúry Josef Hanuš a Albert Pražák, ktorí vyšli z Vlčkovej kultúrnohistorickej metódy. Jozef Škultéty pôsobil na Filozofickej fakulte KU v Bratislave krátko a ohlasoval vždy slovackistické témy svojich prednášok. Josef Hanuš budoval svoje prednášky na duchovnom odkaze J. Dobrovského, P. J. Šafárika, J. Jungmanna, J. Kollára, F. Palackého, čo znamená, že sa pozitívne staval k programu československej národnej jednoty ako dedičstva obrodenskej epochy. A. Pražák forsíroval integračný princíp v chápaní slovenskej a českej literatúry, o čom svedčí i táto myšlienka jedného z jeho posledných vedeckých diel *Dějiny slovenské literatury* (1950): "...slovenská literatura přes své staleté umístění v Uhrách podržela podnes ráz svého českého základu a jest naší literaturou okrajovou..." Pretože v takomto poňatí danej otázky absentovalo diferenciacné kritérium, nepodnecovalo k tomu, aby sa slovenská bohemistika konštituovala ako relatívne samostatný literárnovedný pojem.

V tridsiatych rokoch došlo vo vysokoškolskej literárnej výchove i v literárnom a umeleckom živote k značnej názorovej diferenciacii. Pokiaľ ide o oblasť, ktorú tu stručne charakterizujeme, jej novú dynamiku anticipoval už koncom dvadsiatych rokov F. X. Šalda v známej eseji *Centralismus a partikularismus v písemnictví našem i cizím* (1928), kde v duchu historickej logiky napísal: "I naše literatura se posléze ustaví natrvalo jako dvojpolární, západo-východní... Nejde o to, aby slovenská literatura vplynula do českej, nýbrž o to, aby tvorivě popírala českou literaturu a doplňovala se s ní ve vyšší útvar." Šaldovský prúd pôsobil inšpiratívne na značnú časť mladej medzivojnovovej generácie (A. Matuška, M. Chorváth, J. Felix atď.) a zohral v nej podobný záujem o českú duchovnú a umeleckú problematiku, ako to bolo v prípade interakcie medzi K. H. Máchom a slovenskými romantikmi (J. Král'). Šaldovská tematika tvorí v posledných šesťdesiatich rokoch dominantu slovenských literárnovedných reflexií a je nesporné, že z jej lona sa zrodilo mnoho slovenských esejí, štúdií a recenzií o českej literatúre.

Celkom nové aspekty do chápania vzťahov medzi slovenskou a českou literatúrou priniesol Jan Mukařovský počas svojho pedagogického pôsobenia na Filozofickej fakulte KU v Bratislave medzi rokmi 1931-1937. Jeho zásluhou sa na Slovensku postupne uplatňovala štrukturálna metóda nielen v estetike a literárnej vede, ale aj v ďalších humanitnovedných disciplínach.

Vzhľadom na to, že štrukturalizmu šlo o dôraz na vývinovú imanenciu, na osvetľovanie dialektických vzťahov medzi základnými zložkami vo výstavbe umeleckých artefaktov, ako aj na rozkrývanie ich estetična, odstraňovali sa ideologické trecie plochy aj v ponímaní česko-slovenského literárneho spoločenstva. Štrukturalizmus nehovoril o odvodenosti jednej či druhej literatúry. Uznával ich svojbytnosť a rovnocennosť a zmysel ich súčinnosti videl v kreácii duchovných a estetických hodnôt.

Nešlo tu o teoretickú konštrukciu. Prvoradá bola otázka adekvátneho reflektovania živého diania vo všetkých druhoch umenia. Členovia českých a slovenských avantgardných zoskupení (v literatúre, vo výtvarnom umení, v divadle, v hudbe atď.) udržiavali medzi sebou sústavné kontakty (napríklad prednášky V. Nezvala a K. Teigeho v Bratislave). Stmelujúcim činiteľom tu boli spoločné úsilia o inovačné tendencie v umeleckej tvorbe. Tieto princípy tvorivej interakcie pôsobili zotrvačne i v rokoch 2. svetovej vojny. Nie je preto nijaká náhoda, ak sa v rokoch 1939-1945 programovo rozvíjala na Filozofickej fakulte SU aj slovenská bohemistika, a to nielen pripomínaním diela, ktoré utvoril na Slovensku J. Mukařovský a iní českí profesori (napríklad zdravica slovenských intelektuálov J. Mukařovskému roku 1941 pri príležitosti jeho päťdesiatky), ale aj aktívnou prednáškovou a odbornou činnosťou. Dialo sa tak v rámci Spolku pre vedeckú syntézu (I. Hrušovský, M. Bakoš, E. Pauliny, A. Melicherčík, S. Žuffová a iní) i v rámci seminárov z českej literatúry na Filozofickej fakulte SU. Viedol ich Milan Pišút ako súkromný docent, čo po zatvorení českých vysokých škôl za nemeckej okupácie patrilo k jedinečným javom v celoeurópskom rámci.

Medzi rokmi 1945-1948 fungovali na Slovensku tri strediská literárnovednej aktivity: Filozofická fakulta KU, Slovenská akadémia vied a umení (SAVU, od roku 1942) a Literárnohistorický odbor Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine (J. Brezina, K. Rosenbaum, I. Kusý). Medzi týmito inštitúciami vznikla prirodzená del'ba práce. Na filozofickej fakulte prednášal dejiny slovenskej literatúry profesor A. Mráz, kým v prednáškach a seminárnych cvičeniach z českej literatúry pokračoval – popri iných odboroch – profesor M. Pišút. Literárnovedné pracovisko SAVU predstavovalo zoskupenie mladšej generácie (M. Bakoš, V. Kochol, N. Krausová, O. Čepan, S. Šmatlák), ktorá nadväzovala na literárnoestetické dielo J. Mukařovského, venujúc sa výskumu žánrových, typologických a verzologických otázok novodobej slovenskej literatúry.

Po reforme vysokoškolského štúdia na začiatku päťdesiatych rokov a po vzniku Slovenskej akadémie vied roku 1953 nastala ďalšia reštrukturalizácia literárnovedných pracovísk. Na vysokých školách sa síce postulovala vedecko-výskumná činnosť, ale ťažisko ich úloh sa presunulo do pedagogického poslania. Literárnohistorický a literárnoteoretický výskum (tu nastala metodologická redukcia najmä v päťdesiatych a sedemdesiatych rokoch)

sa stal doménou Ústavu slovenskej literatúry SAV, ktorý sa podobal na spracovanie *Dejín slovenskej literatúry*. Pretože na *Dějínách české literatury* pracoval aj ÚČL ČSAV, z tohto obdobia sa datuje veľmi úzka súčinnosť medzi oboma inštitúciami: zvýšený záujem českých literárnych historikov o slovenskú literárnu problematiku a recipročne i vzostup aktivity slovenských literárnych vedcov v recipovaní a hodnotení českej literatúry v celom jej historickom rozpätí. Toto vančurovské "vedomí souvislosti" sa na vysokých školách prejavovalo v tom, že až do konca osemdesiatych rokov tvoril výklad dejín slovenskej literatúry organickú súčasť prednášok a seminárov z českej literatúry na českých filozofických a pedagogických fakultách a takisto výklad českej literatúry na slovenských vysokých školách.

V iniciatíve o inováciu metodologických aspektov estetiky a literárnej vedy zohrával od konca šesťdesiatych rokov až po súčasnosť Ústav jazykovej a literárnej komunikácie pri Pedagogickej fakulte v Nitre (F. Miko, A. Popovič, P. Liba, P. Zajac, P. Plutko, L. Plesník, T. Žilka a iní). Celý rad publikácií s názvom *O interpretácii umeleckého textu* a individuálnych monografií svedčí o úzkej súčinnosti tohto vedeckého strediska s českými (Z. Mathauser, M. Červenka, A. Haman, V. Svatoň, V. Macura a iní) a zahraničnými vedeckými pracovníkmi z oblasti literárnej komunikácie a estetickej fenomenológie. Koncom osemdesiatych rokov sa paralelne s nimi rozvíjala i stredná a mladšia generácia Literárnovedného ústavu SAV (M. Šútovec, P. Zajac, F. Matejev a ďalší), čo tiež prispievalo k prehĺbovaniu súčinnosti s českými literárnovednými inštitúciami.

Naše predstavy o prípadne možnej samostatnej existencii slovenskej bohemistiky sa opierali medzi rokmi 1950-1989 aj o zvýšenú prekladateľskú aktivitu z českej literatúry do slovenčiny a naopak. Je nesporné, že preklad je potrebný v inscenáciách dramatických textov. O ostatnom sa pochybuje, hoci je pravda, že vznikli dobré preklady básnickej tvorby napríklad z pera J. Kostru (*Máchov Máj*), M. Rúfusa (*Hrubínove Poémy*), J. Zambora (*Seifertov Koncert na ostrove*). Dá sa predpokladať, že vzájomné preklady z češtiny do slovenčiny a zo slovenčiny do češtiny sa nebudú uskutočňovať programovým spôsobom. Zostanú určite individuálnou záležitosťou, podmienenou kvalitou literárnych diel a záujmami čitateľskej verejnosti.

Pokiaľ ide o literárnovednú bohemistiku a slovakistiku a ich fungovanie v pedagogickej oblasti, dochádza dnes v príslušných kruhoch Českej republiky a Slovenskej republiky k zhode názorov, že tieto disciplíny treba rozvíjať nielen z tradičných dôvodov, ale aj kvôli vzájomnej informovanosti a hodnotovým konfrontáciám v literárnej tvorbe. Za podporu rozvoja slovenskej bohemistiky hovorí aj univerzalizácia estetického a literárnovedného výskumu. Presvedčili sme sa o tom už v českých ohlasoch na Matuškovu monografiu *Človek proti skaze: Pokus o Karla Čapka* (1963). Domnievame sa preto, že bude osožné pokračovať týmto smerom i ďalej.

BIBLIOGRAFIA SLOVENSKEJ LITERÁRNOVEDNEJ BOHEMISTIKY

Bibliografia, ktorú čitateľom predkladáme, má výberový charakter. Zahrnuli sme do nej práce slovenských literárnych vedcov – a v niektorých prípadoch i spisovateľov – o českej literatúre a o vzťahoch českej a slovenskej literatúry od začiatku dvadsiatyh rokov nášho storočia po súčasnosť.

Postupujeme tak, že pri jednotlivých autoroch uvádzame na prvom mieste ich knižné práce z danej tematickej oblasti, po nich časopisecké štúdie a eseje. Výnimočne sme vybrali aj recenzie, ktoré reagujú na základné diela českej literárnej vedy a modernej českej literatúry. Materiál sme excerpovali len zo slovenských a českých odborných časopisov (napríklad Slovenská literatúra, Česká literatúra) a z literárnych mesačníkov (napríklad Slovenské pohľady, Romboid). Na články, state, eseje a recenzie z literárnych týždenníkov (napríklad Kultúrny život, Literárny týždenník, Literárni noviny) a z dennej tlače sme tu nemali dost' priestoru. Naša bibliografia sa môže stať východiskom pre podrobnejšie špeciálne bibliografické práce zo slovenskej bohemistiky.

ALBÍN BAGIN (1939-1982):

Vodičkova Struktúra vývoje, *Slovenská literatúra* 1970, s. 239-245.

MIKULÁŠ BAKOŠ (1914-1972):

Problémy literárnej vedy včera a dnes (pozri štúdie: Na okraj Šaldových názorov o slovenskej literatúre; Čím nám bol Šalda?; K problematike vzťahov literatúry slovenskej a českej; O vedeckom diele Jana Mukařovského; K otázkam špecifčnosti vzťahov slovenskej a českej literatúry), Bratislava 1964.

Problémy literárnej avantgardy (vedecký redaktor M. Bakoš), Bratislava 1968.

Literárna história a historická poetika (pozri stať: K základným otázkam literárnej komparatistiky), Bratislava 1973.

IVAN BALLO (1909-1977):

Otokar Březina a Slováci, *Slovenské pohľady* 1931, s. 559-570.

Jiří Mahen a Slovensko (spolu s F. Marešom), *Slovenské pohľady* 1933, s. 105-107.

JOZEF BANSKY (1919-1956):

Svetová literatúra a Slovensko (pozri kontext západoslovanských literatúr), *Verbum* 2, 1947/48, s. 220-228.

MICHAL BARTKO (1923):

Cestami tvorby a myslenia (pozri esej: František Xaver Šalda alebo filozofické a estetické zázemie kritika), Bratislava 1994.

Šaldov vzťah k Tainovi, Hennequinovi a Guyauovi, *Slovenské pohľady* 1957, s. 367-380.

ZDENĚK BERAN (1932):

Karel Hynek Mácha: Máj (výber zostavil, doslov, bibliografické poznámky a vysvetlivky napísal Z. Beran), Bratislava 1980.

Slovenská a česká romantická historická novela, *Litteraria* 1975, s. 280-285.

Česká literatúra na FF UK, *Slovenský jazyk a literatúra v škole* 21, 1974/75, s. 280-285.

J. M. Hurban a česká próza, *Zborník FF UK, Philologica* 28, 1977, s. 127-139.

ANTON BOLEK (1903-1985):

Hviezdoslavove slovanské literárne vzťahy (pozri kapitoly: Hviezdoslav a česká literatúra; Slovenský almanach "Napred" z roku 1871 a český almanach "Máj" z roku 1858; Vzťahy a básnický paralelizmus medzi Hviezdoslavom a Vrchlickým), Bratislava 1969.

JÁN ELEN BOR (vl. m. Ernest Žatko, 1907-1991):

Poznámky o F. X. Šaldovi (K päťdesiatinám najvyššieho kritického ducha českého), *Elán* 3, 1932/33, č. 5.

Básnik J. Deml v relácii k Otokarovi Březinovi, *LUK* 1930, s. 62-63.

JÁN BREZINA (1917):

Poézia Fraňa Kráľa a problémy slovenskej poetiky (pozri porovnania s K. Bieblom, F. Halasom, J. Seifertom, J. Wolkrom), Bratislava 1968.

Básnické dielo Laca Novomeského (pozri porovnania s K. H. Máchom, J. Horom, V. Nezvalom, J. Seifertom a J. Wolkrom), Bratislava 1982.

Za Janom Mukařovským, *Slovenské pohľady* 1975, s. 127-129.

RUDO BRTÁŇ (1907):

Poézia Ivana Krasku (pozri kapitolu Literárne vlivy a súvislosti - P. Bezruč, K. Hlaváček atď.), Turčiansky Svätý Martin 1933.

Slovensko-slovanské literárne vzťahy a kontakty (pozri štúdie: Prejavy slovanskej spolupatričnosti v takrečenom "barokovom slavizme" v českej a slovenskej kultúre; K problému veršovaného baroka v 17. a 18. storočí; Petr Bezruč a Ivan Krasko), Bratislava 1979.

JOZEF BŹOCH (1926):

Kontakty (Výber statí o literatúre; pozri Glosy o mladej českej poézii; Karel Toman - básnik živý; Črta k portrétu FXŠ; Básnický zápas F. Hrubína; Jaroslav Seifert; FXŠ dnes; Šalda záverečný?), Bratislava 1970.

Nezvalovo poňatie modernej poézie, *Slovenské pohľady* 1958, s. 446-451.

JÁN ČAPLOVIČ (1904-1976):

O štúdiu staršej slovenskej literatúry (pozri vývinové paralely staršej českej a slovenskej literatúry), Bratislava 1953.

OSKÁR ČEPAN (1925-1992):

Jazykové predpoklady montáže. O literárnej avantgarde. K 75. výročiu narodenia akademika Jana Mukařovského, in *Litteraria*, Bratislava 1966, s. 43-72.

Jazykové predpoklady montáže v próze. Problémy sujetu, in *Litteraria*, Bratislava 1969, s.90-134.

Pojem poetizmus, *Romboid* 1977, č. 7.

Vlčkov spor s romantizmom, in *O diele Jaroslava Vlčka a Františka Votrubu*, Martin 1982, s. 55-63.

Máchovci bez Máchu?, *Česká literatura* 1987, s. 124-130.

Akademik Jan Mukařovský sedemdesiatročný, *Slovenská literatúra* 1961, s. 498-500.

Kontinuita a celistvosť literárnovednej práce (K šesťdesiatinám profesora doktora Felixa Vodičku), *Slovenská literatúra* 1969, s. 113-122.

ŠTEFAN DRUG (1931):

Dobry deň, človek... Životopisné rozprávania o mladosti Laca Novomeského (pozri 5. až 7.kapitolu o činnosti L. N. v Prahe), Bratislava 1983.

Prípád Jakobson, *Romboid* 1990, č. 1.

Dotatok k Jakobsonovmu prípadu, *Slovenská literatúra* 1991, s. 406-414.

DIONÝZ ĎURIŠIN (1929):

Dejiny slovenskej literárnej komparatistiky (pozri kapitolu: Podnety českej slavistiky), Bratislava 1979.

Systematika medziliterárneho procesu, Bratislava 1988.

Osobitné medziliterárne spoločnosti 5 (pozri kapitolu: Metodológia skúmania medziliterárneho spoločenstva slovanských národov), Bratislava 1993.

JÁN ĎUROVIČ (1894-1955):

Duchovná poézia slovenská pred Tranovským (pozri súvislosti s českou duchovnou lyrikou), Liptovský Svätý Mikuláš 1939.

LUBOMÍR FELDEK (1936):

Z reči do reči (pozri kapitolu: Preklad z blízkeho jazyka), Bratislava 1977.

JOZEF FELIX (1913-1977):

F. X. Šalda: Magický básnik K. H. Máchy (preložil a bibliografické poznámky napísal J. Felix, doslov A. Matuška), Bratislava 1959.

Slovo o amarante českej poézie, in *K. H. Máchy: Máj* (preložil J. Kostra, doslov napísal J. Felix), Bratislava 1962.

ANNA FISCHEROVÁ (1939):

Po rokoch o česko-slovenskom štrukturalizme (K stému výročiu narodenia Jana Mukařovského), *Slovenská literatúra* 1991, s. 459-461.

MICHAL GÁFRIK (1931):

Poézia slovenskej moderny (pozri súvislosti s P. Bezručom, K. Hlaváčkom, A. Procházkom, A. Sovom, K. Tomanom, J. Karáskom ze Lvovic), Bratislava 1965.

GIZELA GÁFRIKOVÁ (1945):

Juraj Tranovský a Jan Amos Komenský (K niektorým súvislostiam a príbuznostiam), *Slovenská literatúra* 1992, s. 300-306.

JÁN KAROL GARAJ (1903-1973):

Kríza kolektivismu a poetizmus, *Mladé Slovensko* 1925, č. 4-5.

JÁN GBÚR (1953):

Pavol Országh-Hviezdoslav a Jan Neruda, *Slovenská literatúra* 1984, s. 305-324, 402-415.
Háľkove Večerní písně a začiatky Hviezdoslavovho jambického sylabotónizmu, *Česká literatúra* 1985, s. 159-177.

BOHUMIL HALUZICKÝ (1885-1958):

Božena Němcová a Slovensko, Bratislava 1952.

MILAN HAMADA (1933):

Básnická transcendencia (pozri eseje: Malá meditácia nad V. Holanom; O pravde, kráse a J. Skácelovi), Bratislava 1969.

Dejiny staršej českej literatúry (ref. Dějiny české literatury 1, 1959), *Slovenská literatúra* 1960, s. 244-247.

Literatúra českého obrodzenia (ref. Dějiny české literatury 2, 1960), *Slovenské pohľady* 1961, s. 119-121.

Estetické (poetické) názory 17. storočia a Jan Amos Komenský, in *Studia comeniana et historica* 1989, č. 38, s. 134-138.

Jan Amos Komenský – muž túžby a nádeje, *Slovenské pohľady* 1992, č. 3.

JÁN IGOR HAMALIAR (1905-1931):

Dielo F. X. Šaldu, *Slovenské pohľady* 1925, s. 774-776.

Literárne eseje (B. Václavek: Od umění k tvorbě), *Prúdy* 1928, s. 441-442.

BLAHOSLAV HEČKO (1915):

Dobrodružstvo prekladu (pozri časť textu o preklade Dobrého vojáka Švejka do slovenčiny), Bratislava 1991.

Ako prekladať z blízkeho jazyka – z češtiny, in *Bulletin o práci s knihou medzi deťmi a mládežou*, Martin 1984.

EDMUND HLEBA (1926):

Česko-slovenské vzťahy v rokoch 1918-1938 (Zborník z konferencie konanej v dňoch 26.-27.10. 1990 v Levoči; zostavil E. Hleba), Prešov 1990 (pozri štúdie E. Hlebu, Z. Stanislavovej, A. Valcerovej, V. Žemberovej, I. Vašku a F. Štrausa).

RUDOLF CHMEL (1939):

Dejiny slovenskej literárnej kritiky (pozri kapitolu Literárna kritika v rokoch 1918-1945), Bratislava 1991.

Súčasný román – román súčasnosti (zostavil a doslov napísal R. Chmel), Bratislava 1987. Rub českej otázky, *Slovenské pohľady* 1968, č. 9.

MICHAL CHORVÁTH (1910-1982):

Cestami literatúry 1 (edične pripravil a bibliografické poznámky napísal B. Choma; pozri state: J. Mahen; I. Olbracht; V. Nezval; F. Halas; K. Čapek; J. Seifert; V. Vančura; J. Zahradníček atď.), Bratislava 1979.

LUBOŠ JURÍK (1947):

Pražské rozhovory, Bratislava 1988.

IVAN KADLEČÍK (1938):

Poco rubato (Vzájomná korešpondencia L. Vaculíka a I. Kadlečíka), Bratislava 1994.

Tváre a oslovenia (pozri kapitolu eseje o L. Čivrnom, J. Trefulkovi, I. Klímovi, B. Hrabalovi, L. Vaculíkovi, P. Kohoutovi, O. Filipovi, V. Havlovi), Martin 1990.

PETER KARVAŠ (1920):

Zamyšlení nad dramatem, Praha 1964.

Česká dramatická tvorba, *Slovenské pohľady* 1945, s. 286-288.

ZDENKO KASÁČ (1924):

Kontinuita demokratizmu a myšlienka česko-slovenského spoluzitia v slovenskej literatúre po roku 1938, *Česká literatúra* 1989, s. 336-342.

LIBOR KNĚZEK (1929):

Malý literární místopis Československa (spolu s J. Nečasom), Praha 1972.

Listy Bedřicha Václavka Fraňovi Král'ovi, *Slovenská literatúra* 1958, s. 211-223, 339-358, 468-487.

VIKTOR KOCHOL (1919-1984):

Problematika prekladania štúrovskej poézie do češtiny, *Slovenské pohľady* 1960, s. 540-544.

Prekladová substitúcia klasického diela (Na okraj slovenského prekladu Máchovho Mája), *Slovenská literatúra* 1964, s. 468-487.

Dvojdmost básnikova (Na okraj Kunderovho [L. K.] prekladu Novomeského), *Česká literatúra* 1965, s. 198-215.

Metrum a rytmus v básnickom prelade, *Litteraria* 1968, s. 5-45.

Sládkovič v češtine, *Česká literatúra* 1966, s. 218-233.

Novomeský a Wolker, *Slovenská literatúra* 1974, s. 583-595.

JÁN KOPÁL (1925):

Kontúry slovenskej literárnej vedy o detskej literatúre po roku 1945 v československom kontexte, in *Společně pro dětskou knihu*, Praha 1979.

MÁRIA KOPÁLOVÁ (1933):

Literatúra pre mládež v ČSSR 1945-1974 (Výskum a bibliografia; spoluautor J. Kopál), Martin 1976.

ANDREJ KOSTOLNÝ (1903-1984):

Jiří Wolker a Maša Haľamová, *Slovenské smery* 1, 1933/34, s. 16-22.

Trochu vyznania (Zo vzťahu k F. X. Šaldovi), *Slovenské pohľady* 1957, s. 400-401.

Otokar Březina (nekrológ), *Slovenské pohľady* 1929, s. 300-303.

BOHUSLAV KOVÁČ (1936):

K studniciam života (pozri esej: Pod navigačnou hviezdou surrealizmu), Bratislava 1992.

Šaldova noetika a estetika v období Zápisníka, *Slovenské pohľady* 1957, s. 385-392.

Škica k portrétu O. Mikuláška, *Slovenské pohľady* 1961, s. 62-67.

CYRIL KRAUS (1928):

Čas literatúry (pozri štúdie: O česko-slovenských literárnych vzťahoch: 1. V období národného obrodenia a romantizmu. 2. V historickej retrospektíve), Bratislava 1986.

Jungmannova Slovesnosť v kontexte slovenského romantizmu, *Slovenské pohľady* 1974, s.90-99.

K. H. Mách a v kontexte slovenskej literatúry v 30. a 40. rokoch 19. storočia, *Česká literatúra* 1987, s. 119-124.

NORA KRAUSOVÁ (1920):

Význam tvaru – tvar významu (pozri metodologické súvislosti s dielom J. Mukařovského), Bratislava 1984.

K sedemdesiatke Romana Jakobsona, *Romboid* 1966, č. 2.

Súčasný literárnovedný štrukturalizmus (Poznámky k československému a francúzskemu štrukturalizmu), *Slovenská literatúra* 1968, s. 604-611.

O Janovi Mukařovskom, štrukturalizme a štruktúre, *Slovenská literatúra* 1991, s. 418-422.

ŠTEFAN KRČMÉRY (1892-1955):

Dílo Jiřího Wolkra, *Slovenské pohľady* 1924, s. 763-766.

Či prekladať z češtiny?, *Slovenské pohľady* 1925, s. 763.

Za Jaroslavom Vlčkom, *Slovenské pohľady* 1930, s. 123-126.

Ešte dr. Albert Pražák, *Slovenské pohľady* 1930, s. 205-208.

ANNA KRULÁKOVÁ (1950):

K typologickým súvislostiam G. K. Zechentera-Laskomerského a J. Nerudu, in *Studia Academica Slovaca* 1991, s. 129-139.

IVAN KUPEC (1922):

Niekoľko ponaučení z Máchu, in *Nesmrtelní*, Bratislava 1963.

Časové marginálie k povahopisu Šaldovmu, *Slovenské pohľady* 1957, s. 359-363.

IVAN KUSÝ (1921):

Hurban autorom recenzie Sabinových básní v Tatranke, *Literárnohistorický zborník* 2-3, 1945/46, s. 185-187.

O tézach k Dejinám českej literatúry, *Slovenská literatúra* 1958, s. 65-70.

PETER LIBA (1931):

Knižné edície populárnej literatúry a český literárny kontext, *Slovenská literatúra* 1979, s.166-173.

EMIL BOLESLAV LUKÁČ (1900-1979):

Hlasy zeme (Na okraj mladej českej literatúry), *Prúdy* 1927, s. 420-430.

VILIAM MARČOK (1935):

Počiatky slovenskej novodobej prózy (pozri metodologické súvislosti s knihou F. Vodičku *Počiatky krásnej prózy novočeské*), Bratislava 1968.

Problém národnej špecifickosti moderného umenia, *Česká literatúra* 1968, s. 223-228.

Podnety z Mukařovského pokusov o riešenie problému celistvosti literárneho diela, in *Na prelome času (Zborník Humanitovednej fakulty)*, Banská Bystrica 1991, s. 206-219.

Mikuláš Bakoš a štrukturalizmus (pozri metodologické súvislosti s F. Vodičkom), *Slovak Review* 1994, s. 79-84.

FEDOR MATEJOV (1954):

Anamnéza kontextov (ref. Zdeněk Mathauser: Metodologické meditace aneb tajemství symbolu), *Slovenské pohľady* 1990, s. 96-103.

ALEXANDER MATUŠKA (1910-1975):

Človek proti skaze (Pokus o Karla Čapka), Bratislava 1963.

Pre a proti (pozri eseje: Česká a slovenská literatúra; K Nerudovmu češtvu; F. X. Šalda), Bratislava 1956.

Medailóny (pozri eseje: P. Bezruč; K. Toman; K. Čapek; V. Nezval; F. X. Šalda), Bratislava 1960.

K vzťahu Nejedlý Šalda, *Slovenské pohľady* 1973, č. 8.

Osobné a neosobné (edične pripravil a poznámky napísal A. Matuška; pozri zmienky o F.X. Šaldovi, A. Pražákovi, J. Horákovi, V. Tillem atď.), Bratislava 1983.

STANISLAV MEČIAR (1910-1971):

Rozhovory o poetizme, *Elán* 1, 1930/31, č. 1 a č. 2.

ANDREJ MELICHERČÍK (1917-1966):

České pohádky Jana Drdu, *Slovenské pohľady* 1958, s. 446-451.

JÁN MIHÁL (1891-1969):

O prekladani z češtiny, *Slovenské pohľady* 1959, s. 199-203.

PETER MICHALOVIČ (1960):

K pojmosloviu Mukašovského teórie umenia, *Slovenská literatúra* 1991, s. 372-384.

FRANTIŠEK MIKO (1920):

Štylové konfrontácie (pozri štúdie: Hovorová rozvravenosť a diferenciacia subjektívneho aspektu u Karla Čapka; Fabulačná hovorovosť a jej buričský zmysel u Jaroslava Haška), Bratislava 1976.

Slovenská a česká hovorovosť v konfrontácii, in *Československé prednášky pre VII. medzinárodný kongres slavistov vo Varšave roku 1973*, Praha 1973, s. 227-236.

Hodnoty a literárny proces (pozri kapitoly: Pozitivismus a marxistická analýza literárneho diela; Semioticko-komunikačný model štýlu a textu), Bratislava 1982.

VLADIMÍR MINÁČ (1922):

Čas a knihy (pozri eseje: Prúd proti prúdu; Niekoľko kníh a niekoľko úvah), Bratislava 1962.

O celistvosti umění (pozri súvislosti o vývinových paralelách slovenskej a českej literatúry; edične pripravil, poznámky a štúdiu napísal L. Patera, preložili M. Kubínová a V. Menclová), Praha 1982.

JOZEF MINÁRIK (1922):

Stredoveká literatúra (Svetová, česká, slovenská), Bratislava, 1980.

Renesančná a humanistická literatúra (Svetová, česká, slovenská), Bratislava 1982.

Baroková literatúra (Svetová, česká, slovenská), Bratislava 1984.

JÁN MIŠIANIK (1914-1972):

Pohľady do staršej slovenskej literatúry (pozri porovnávacie kapitoly: Vývin nášho literárneho humanizmu; Slovenská baroková lyrika), Bratislava 1974.

K predhusitskej a husitskej piesni na Slovensku, *Slovenská literatúra* 1961, s. 206-208.

IVAN MOJÍK (1928):

"Áno" a "nie" Karla Teigehe, *Romboid* 1987, č. 3.

ANDREJ MRÁZ (1904-1964):

Medzi našimi literatúrami (Československá myšlienka u J. Vlčka), Bratislava 1960.

Slovenská kritika a české knihy, *Slovenské pohľady* 1933, s. 310.

Na návšteve u Šaldu, *Elán* 1936/37, č. 8.

Českí ruralisti, *Slovenské pohľady* 1937, s. 205-212.

Česká a slovenská literatúra, in *Literárnohistorický zborník 2-3, 1945-1946*, s. 122-134.

Rudolf Pokorný a Slovensko, in *Literárnohistorický zborník 5-6, 1949-1950*, s. 109-129.

Za profesorom Pražákom (nekrológ), *Kultúrny život* 1956, č. 39.

Nové dejiny českej literatúry (ref. *Dejiny české literatury 2, 1960*), *Slovenská literatúra* 1961, s. 218-225.

JANA NEMCOVÁ (1941):

Česká literatúra v rokoch 1770-1980 (vysokoškolské učebné texty), Bratislava 1983.

Textové a kontextové súvislosti, Nitra 1994.

Recepcia českej literatúry, *Slovenský jazyk a literatúra v škole* 1979, s. 307-309.

Bilaterárnosť jako odraz spoločenských a literárnych vzťahů, *Český jazyk a literatura* 1983, s. 337-343.

Poetika cestopisu v konfrontácii (J. M. Hurban – J. K. Tyl), in *O interpretácii umeleckého textu 14*, Nitra 1992, s. 159-179.

EUDOVÍT NOVÁK (1908-1992):

Jazykovedné glosy k československej otázke, Turčiansky Svätý Martin 1936.

Najstaršia, doteraz neznáma česká listina na Slovensku (Stiborská, Skalica 13. decembra 1422), *Linguistica Slovaca* 1941, s. 130-133.

Jan Mukařovský: Polákova Vznešenost přírody, *Slovenské pohľady* 1934, s. 570-571.

LADISLAV NOVOMESKÝ (1904-1975):

Časová nečasovost (výbor z článků a statí uspořádal a ediční poznámku napsal K. Rosenbaum, přeložil z rukopisu Z. Eis), Praha 1967.

Moderní česká literatura a umění (uspořádal, doslovem a poznámkami opatřil L. Patera), Praha 1974.

Splátka velkého dluhu 1-3 (Publicistika z rokov 1963-1970) (pozri state, články, rozhovory o českej literatúre: S avantgardou a o avantgarde; "...takový Teige"; Novomeský a Karel Teige o avantgarde atď.); zostavil a štúdio napísal K. Rosenbaum), Bratislava 1992.

DANIEL OKÁLI (1903-1987):

Poetizmus (Náčrt k diskusi), *Avantgarda* 1925, č. 2.

Vladislav Vančura: Pole orná a válečná, *DAV* 1926, s. 31-32.

JURAJ PADO (1922):

Česká literatúra v slovenskej škole, *Slovenský jazyk a literatúra v škole* 1975/76, s. 28-42, 73-76.

VLADIMÍR PETRIK (1929):

Hodnoty a podnety (pozri štúdiu: Slovenská kritika v 30. rokoch a F. X. Šalda), Bratislava 1980.

MILAN PIŠŮT (1908-1984):

Literárne štúdie a portréty (pozri štúdie o českých autoroch: J. Dobrovský, B. Němcová, J. Neruda, A. Jirásek, J. Vrchlický, P. Bezruč, J. Wolker, K. Čapek), Bratislava 1955.

Roky a diela (pozri štúdie o českej literatúre: Česko-slovenské literárne vzťahy, F. X. Šalda, A. Sova, F. Šrámek, S. K. Neumann, I. Olbracht, V. Vančura, J. Vlček, A. Pražák atď.), Bratislava 1961.

Romantizmus v slovenskej literatúre (pozri štúdie: K. H. Mácha a Slovensko; Havlíček a Štúr a iné), Bratislava 1974.

Formalizmus a štrukturalizmus, *Slovenské smery* 1933/34, s. 262-269.

PAVOL PLUTKO (1934):

Autor umeleckého diela (pozri časť III. kapitoly o autorskom type J. Haška) Nitra 1992.

JÁN PONIČAN (1902-1978):

Vítězslav Nezval: Pantomima, *Mladé Slovensko* 1925, s. 58-59.

Na okraj surrealizmu, *Slovenské smery* 1933/34, s. 393-395.

ANTON POPOVIČ (1933-1984):

Štrukturalizmus v slovenskej vede 1931-1949 (pozri súvislosti s pôsobením J. Mukařovského v Bratislave), Martin 1970.

Umelecký preklad v ČSSR, Martin 1974.

MICHAL POVAŽAN (1913-1952):

Česká próza na prelome, *Slovenské smery* 1934/35, s. 316-319.

Esej o baroku (ref. V. Černý: O básnickém baroku), *Průdy* 1937, s. 558-560.

Torzo a tajemství Máchova díla (ref. máchovský zborník z roku 1938), *Nové slovo* 1, 1939/40, s. 125-126, 173-174, 206-207.

KAROL ROSENBAUM (1920):

Vztahy slovenskej a českej literatúry 19. a 20. storočia, Bratislava 1989.

Dejiny slovenskej literatúry 2 (spoluautori M. Pišút, V. Kochol; pozri kapitolu: Vzťah Slovákov a Čechov), Bratislava 1960.

Pavel Jozef Šafárik (pozri kapitoly: Šafárik v Prahe; Práce o češtině), Martin 1961.

Dejiny slovenskej literatúry 5 (spoluautori: O. Čepan, J. Noge a ďalší; pozri kapitolu: Tvár doby a literatúry v rokoch 1936-1945), Bratislava 1984.

Československý literárny kontext (zostavil a úvod napísal K. Rosenbaum), Bratislava-Praha 1980.

Hviezdoslav Vrchlickému (O ich vzájomnom vzťahu), *Slovenské pohľady* 1953, s. 221-225.

Dielo o obrodeneckej literatúre (Felix Vodička: Cesty a ciele obrodenecké literatúry), *Slovenská literatúra* 1959, s. 107-111.

Československé literárne spoločenstvo (Od vzťahov k spoločenstvu), *Slovenské pohľady* 1983, č. 5.

JÁN ROZNER (1921):

O štrukturalizme historicky i polemicky, *Slovenská literatúra* 1962, s. 64-73.

Majitelia kľúčov alebo mnohovýznamovosť literárna a umelecká, in J. Rozner: *Pohľad v zrkadlách*, Bratislava 1969.

MILAN RÚFUS (1928):

Človek, čas a tvorba (pozri: Wolker v nás; Niekoľko slov k poslednému Florianovi; Jan Skácel: Vítr jménem Jaromír; Milan Kundera: Žert; Hrubínove memoáre), Bratislava 1968.

Poznámky k proletárskej literatúre, *Slovenská literatúra* 1965, s. 12-31.

PAVOL SIKÁ (1952):

Od proletárskej agitky k proletárskej pravde (Seifert, Wolker, Novomeský), in *Literárne rozhľady* (Zborník mladej literárnej vedy zostavili V. Mikula a P. Zajac), Bratislava 1986, s. 127-137.

JÁN ŠKAMLA (1930):

Momenty inšpiratívnosti Václavkovho diela pre sociológiu literatúry, in *Václavkova Olomouc 1983*, Olomouc 1986, s. 31-40.

STANISLAV ŠMATLÁK (1925):

Dejiny slovenskej literatúry 3 (spolu s O. Čepanom, I. Kusým, J. Nogem; pozri kapitolu: Vzťah slovenskej a českej literatúry), Bratislava 1965.

Umenie, revolúcia, spoločnosť (Antológia českej a slovenskej marxistickej estetiky a literárnej vedy z dvadsiatych a tridsiatych rokov), Bratislava 1984.

F. X. Šalda: Umenie a život (zostavil, preložil, štúdiu napísal S. Šmatlák), Bratislava 1987.

Dielo základného významu (ref. Dějiny české literatury 2), *Česká literatura* 1961, s. 180-185.

Nová kvalita vzťahov (K problematike vzájomného prekladania českej a slovenskej poézie), *Slovenské pohľady* 1962, č. 3.

O vzájomných vzťahoch českej a slovenskej literatúry, *Slovenské pohľady* 1962, č. 10.

Mukašovský neznámy, *Romboid* 1966, č. 2.

Rehabilitácia literárnej histórie (F. Vodička: Struktúra vývoje), *Romboid* 1969, č. 4.

Životná veľpieseň Máchova, in *K. H. Mácha: Máj*, Bratislava 1974.

Medzi proletárskou poéziou a poetizmom, *Slovenské pohľady* 1964, č. 12.

Malá úvaha namiesto recenzie (J. Brabec: Poezie na predělu), *Česká literatura* 1965, s. 335-339.

JÁN ŠTEVČEK (1929):

Skice (pozri esej: Stretnutie so Šaldom), Bratislava 1977.

Estetika a literatúra (pozri štúdie: Janko Král' medzi Máchom a Mickiewiczom; Máchovská melódia v Kalinčiakovej próze; Z typológie vzťahov slovenskej a českej prózy), Bratislava 1977.

Literárne rozhovory (spolu so Stanislavom Šmatlákom; Rozhovor druhý: O československom literárnom vzťahu), Bratislava 1981.

Kniha súvahy (J. Mukařovský: Cestami poetiky a estetiky), *Slovenské pohľady* 1972, s. 145-147.

MILOŠ TOMČÍK (1922):

Literárne dvojobrazy (Zo vzťahov medzi slovenskou a českou literatúrou 19. a 20. storočia), Bratislava 1976.

Poézia na križovatkách času (pozri state o J. Wolkerovi, J. Horovi, V. Nezvalovi, V. Závadovi, F. Hrubínovi a J. Kainarovi), Bratislava 1983.

Dejiny slovenskej literatúry 5 (pozri kapitolu: Tvár doby a literatúry), Bratislava 1984.

Národní knihovna a literárne dedičstvo, *Česká literatura* 1983, s. 257-262.

Epické prózy Boženy Němcovej so slovenskou tematikou, in *Božena Němcová – pani našeho času*, Praha 1986.

Niektoré aspekty vzťahov medzi slovenskou a českou literárnou vedou po vzniku Československa, *Slovenská literatúra* 1988, s. 497-512.

Bratislavské roky Jana Mukařovského, *Slovenská literatúra* 1991, s. 346-357.

VILIAM TURČÁNY (1928):

Rým v slovenskej poézii (pozri podkapitoly: Poetizmus a rým; Prvá fáza prijímania podnetov z poetizmu; Poetizmus a nadrealizmus; Druhá fáza preberania podnetov z poetizmu), Bratislava 1975.

Súčasná slovenská poézia v českom zrkadle, *Slovenská literatúra* 1963, s. 65-77.

Ivan Krasko v češtine, *Slovenská literatúra* 1960, s. 208-218.

Preklad Hájníkovej ženy do češtiny, *Slovenské pohľady* 1962, s. 27-32.

MILO URBAN (1904-1982):

Česká literatúra a Slováci, Praha 1934.

HANA URBANCOVÁ (1929):

Samo Chalupka v interpretácii Boženy Němcovej, in *Samo Chalupka 1822-1883 (Zborník materiálov z vedeckej konferencie)*, Banská Bystrica 1983, s. 204-212.

Božena Němcová a Slovensko, in *Prednášky XX. letného seminára slovenského jazyka a kultúry*, Bratislava 1984, s. 585-597.

EDUARD URX (1903-1942):

Básnik v zástupe (pozri články a recenzie z 20. a 30. rokov: Bedřich Václavek, Jiří Wolker, Vítězslav Nezval, Vladislav Vančura, Karel Čapek, Konstantin Biebl, Jaroslav Seifert, Petr Bezruč; výber zostavil, štúdiu a poznámky napísal Š. Drug), Bratislava 1961.

JULIUS VANOVIČ (1935):

Nad textom a časom (pozri eseje: Personalizmus Václava Černého; Niektoré bergsonovské inšpirácie V. Černého; Diagnózy V. Černého: stále aktuálne; Karel Čapek a verejnosť), Bratislava 1993.

U F. X. Šaldu (Návšteva prvá až dvanásť), *Slovenské pohľady* 1968, č. 1-12.

IMRICH VAŠKO (1936):

Wolker v nás (zborník k 75. výročiu básnikovho narodenia zostavil, úvodné a záverečné slovo napísal I. Vaško), Bratislava 1976.

Charakter tvorby a tvorba charakteru (Poznámky k štúdiám Karla Teigeho z 20. rokov), *Slovenská literatúra* 1968, s. 72-82.

Avantgarda bez legiend a mýtov, *Slovenská literatúra* 1969, s. 536-539.

PAVOL WINCZER (1935):

Poetika básnických smerov (pozri podkapitolu: Apollinairovské podnety v poľskej, českej a slovenskej poézii a dvojpólovosť poetiky poetizmu), Bratislava 1974.

Litanická "forma" a Halasove Staré ženy, *Romboid* 1969, s. 28-35.

Hravosť v avantgardnej poézii, *Romboid* 1972, č. 1.

PETER ZAJAC (1946):

Interpretácia umeleckého textu (spolu s A. Popovičom, P. Libom a T. Žilkom; pozri kapitolu: Náčrt vývinu interpretácie umeleckého textu), Bratislava 1981.

Pulzovanie literatúry, Bratislava 1993.

Úloha medziliterárnych vzťahov vo vývine národnej literatúry, *Romboid* 1982, č. 12.

JÁN ZAMBOR (1947):

Ivan Krasko a poézia českej moderny, Bratislava 1981.

J. Seifert: Koncert na ostrove (výber z poézie zostavil, do slovenčiny preložil a doslov napísal J. Zambor), Bratislava 1988.

Ivan Krasko a Karel Hlaváček, in *Ivan Krasko (1876-1976), Litteraria XX-XXI*, Bratislava 1978, s. 203-238.

ŠTEFAN ŽÁRY (1918):

Stovežatý básnik (Esej o V. Nezvalovi), Bratislava 1981.